

Strandkål. (ES).

marker, men den får aldrig nogen betydning, ved Kolding er høstudbyttet 1871 ca. 1.000 kg pr. td. land; et større areal findes 1873 i Hasselø inddæmning ved Nykøbing F (12). — Sæddodder avles i Mellemeuropa, olien anvendes til sæbe, belysning, farnis, spiseolie, presseresterne giver et kreaturfoder (13).

LITTERATUR: (1) 92 36,1958,125; 144 2.80,1954, 255; (2) 347b 11 og 347, 30; 498 1951,70; 92 36, 1958,125; (3) 1013 1950,317; (4) 92 33,1953,4; (5) 348b 36f; (6) 191 2,272f; (7) 398 1806,595 jf. 1821,

692; (8) 136d 247; (9) 345 1844,106; (10) 939 1867, 74-76; (11) 443 217f; 689 1,253; (12) 939 1871.2,L; 94 5,1872,21; 512 6,1873,124 (m. dyrkningsanvisn.); 939 1873.2,310; 191 2,272f; (13) 599b 1,269.

Strandkål, *Crambe maritima*

er — især på øerne — en karakteristisk strandbredsplante med meget kraftig, kødfuld og blådugget vækst (som giver et kållignende udse-

Blomstrende strandkål. (ES).

ende), hvide blomster og næsten kuglerunde frugter.

Strandkål 1688ff, *havkål* 1622, *søkål* 1704–1896, *hårdkål* Birkholm ved Tåsinge (1).

Det oplyses 1799, at planten gror adskillige steder i landet, den anvendes ikke, men dyrkning anbefales (2), det er en »god aspargesurt« (1895; 3). Der lægges sand over de i mistbænke indplantede planter, så de sætter mange blege skud, de og bladstilkene spises som asparges eller bruges til suppe. Strandkål er dyrket hos os fra o. 1840, men aldrig i større stil og mest i herregårds- og villahaver, sjældent af handelsgartnerne (4). Det hedder 1897, at planten er »nu i færd med at blive meget moderne i køkkenhaver, og de i højeste grad velsmagende ... skud er i København meget efterspurgt til finere middage i de første måneder af året ... strandkålsskud [skattes] af mangen lækkermund ligeså højt og endnu højere end asparges«; de solgtes på Grøntorvet og i delikatessebutikker (5). – Strandkål kunne samles til grønfoder, 1877; 6).

Valborg aften 30/4 skulle kvæget vaskes med »strandkål« mod forhekselse (7).

Strandkålen står med de edder-blågrønne blade og den strålende krone af hvide blomster over sig *Achton Friis* (8). – Ulf Hoffmann, Strandkål (9), Robert Corydon, Strandkål (10).

LITTERATUR: (1) 689 1,423f; (2) 675 2,24–28; 576 6,154–59; (3) 688 2,193f; (4) 349 1846,67; 166 9,1857,21f; 1868,73f; 510 5,439; (5) 939 1897,167–70; 597 1906,168; (6) 784 245; (7) 161 1929/64 VII D 7; (8) 269 2,256; (9) 387c 33f; (10) 132c 96.

Farvevajd, *Isatis tinctoria*

Den indtil meterhøje, blågrønne plante har pilformet omfattende stængelblade, gule blomster og flade, ovale brune eller strågule skulper. Hjemmehørende i Vestasien, Vestrusland, Syd- og Mellemeuropa, hos os tidligere dyrket som farveplante, nu vildtvoksende hist og her, bl.a. ved stranden på Bornholms østkyst (1).

Vajd 1672ff (weid) fra oldhøjtysk weit, fællesgermansk waiða, der menes beslægtet med latin vitrum = glas og denne plante; navnet må da

»En landsbyfarver«. Maleri af Hans Smidth fra 1890ernes slutning.

